СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 160. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 11-го липня 1936. — VOL. XLIV. No. 160. Jersey City, N. J., Saturday, July 11, 1936. THREE CENTS

СТРАШНА СПЕКА НА СХОДІ

НЮ ЙОРК. — Ню Йорк і околицю навістили горячі струї, які заповідала кліматична стація кілька днів. Офіційна температура, яку взяли високо на хмародері, виносила поверх 102 ступні. Одначе на долині горяч була значно вища. В Центральному Парку температура виносила 145 ступнів Фаренгайта, а на Таймс Сквері 115. Яка це горяч пізнати найкраще по тім, коли нагадати, що температура перейшовши в тілі чоловіка 103 ступні, чоловіка вбиває. Ця спека, яка навістила північно-східні стейти, побила всі дотеперішні рекорди, які історія цих околиць запамятала.

МАЛЕНЬКІ ДОЩІ В ЦЕНРАЛЬНИХ СТЕЙТАХ.

ШІКАҐО. — В центральних стейтах впали денеде маленькі дощі. Одначе з огляду на те, що земля була дуже суха, ці дощі майже не лишили ніяких наслідків. Кілька хвилин по дощі земля була такаж суха, як передтим. Спека треває далі, а температура доходить до 120 ступнів. Втрату, спричинену посухою в центральних стейтах, обчисляють на $300,000,000. Поверх 200,000 родин знайшлися тепер без ніяких засобів до життя. Найгірше зі всіх стейтів потерпіли обі Дакоти. Ціни на збіжжя далі йдуть вгору.

РАДЯТЬСЯ, ЯК СПАСТИ ФАРМЕРСТВО.

ШІКАҐО. — На конференції фармерів виголосив промову бувший ґубернатор стейту Ілінойс, Ловден, в якій подав плян систематичної підмоги фармерам. Цей плян, говорив докладчик, одобрив теж републиканський кандидат на президента, Ландон. В ньому предвиджується сталу поміч фармерам в ціли осушення, чи наводнення землі, як теж моральну піддержку, що мала би скріпити довіря фармерів до їх стану. Бо в наслідок великих кліматичних нещасть, як ось остання посуха або повінь, слідне знеохочення до фармерського стану, яке в дальшім бігу моглоб зле відбитися на суспільнім житті Америки.

АҐРАРНИЙ СТРАЙК В АРКЕНЗО.

МЕМФІС (Теннесі). — У східній частині стейту Аркензо вибух був страйк фармерських робітників, який мав тревати кілька тижнів. Тепер цей страйк закінчився і провідники страйку хваляться, що вийшли з нього побідно, бо добилися підвишки платні з 75 центів, на $1, а навіть $1.25 за 10-годинний день праці. Зновуж власники фармів говорять що іншого. Вони кажуть, що такого страйку зовсім і не було; що цілий час можна було дістати всюди робітників по 75 центів до $1 денно, якби тільки було подостатком праці. Заяву страйкарів вони назвали „блофом".

НЕ МОЖУТЬ СПУСТИТИ МОСТІВ.

НЮ ЙОРК. — В наслідок великої горячі, залізо в трьох мостах околиці Гарлем розтягнулося до тої міри, що їх не можна назад спустити. Треба було їх замкнути для вуличного руху, і цей рух спрямувати кути інде. Подібний клопіт мають всі інші залізні мости. Деякі з них, що лежали на головних артеріях і яких не можна було ніяк обіхати, пожарна сторожа обливала годинами водою, щоби їх охолодити, та покласти назад на своє місце..

В НОЧІ ПАРКИ БУДУТЬ ОТВЕРТІ,

НЮ ЙОРК.—В наслідок спекоти, посадник Ню Йорку Ля Ґвардія видав розпорядок, що через ніч люди можуть перебувати в міських парках і навіть можуть собі спати на мораві, коли цього захочуть. Теж міські купальняні ставки будуть відкриті до півночі. Дозволено теж людям оставати цілу ніч над берегом моря.

ХТО РЯДИТЬ АМЕРИКАНСЬКОЮ НАЦІЄЮ?

ВАШИНГТОН. — Федеральний Комітет Засобів подав президентові Рузвелтові звіт, з якого виходить, що всі функції збірного життя американської нації виконують 175,000 ріжних федеральних, стейтових і льокальних правлячих галузей. Вони охоплюють і реґулюють усі вияви суспільного життя, як економічні, промислові, фінансові, виховні, наукові, добродійні, судові, релігійні і т. п. Між деякими галузями, говорить цей звіт, є повна співпраця і вони не перехрещуються зі собою. Одначе в інших не означено точно круга їх ділання. Вони взаїмно переступають свої території впливів, попадають в конфлікт і вслід за тим викликують замішання в урядуванні. Ціль цього звіту було знайти і ствердити лихо, та подати плян якби його усунути.

СТРАШНИЙ МОРД У ПРИСТУПІ БОЖЕВІЛЛЯ.

ІНДІЯНА ГАРБОР (Індіяна).—Сталевий робітник Селестіно Ґонзалес пробудився серед ночі і вхопивши сокиру замордував нею цілу свою родину, жінку й шестеро сплячих дітей. Відтак пішов до фабрики, в якій працювала нічна шихта робітників і знайшовши там свого бордера Джова Ара, застрілив його а на кінець й собі відобрав життя. Поліція догадується, що цього несамовитого вчинку він допустився у приступі хоробливої зависти за свою жінку.

ДОБРИЙ СТОРОЖ.

Одна жінка в Москві взяла собі з зоольоґічного городу мале левеня на виховання. Левеня росло під дбайливою опікою цеї жінки, аж виросло на великого льва.

Нащадок царя пустині, що вродився на півночі, вихований між людьми, засвоїв собі всі прикмети домашньої тварини. Він лестився до домашніх, дозволяв їм бавитися з собою та ходив собі з ними на прогульки. Був грізним тільки для чужих.

Це найкраще збагнув злодій, що закрався в часі неприяви господині дому до її мешкання. Він відчинив двері до кухні, ввійшов до кімнати й, не знайшовши там нічого, пустився в третю кімнату. Знечевля почув позаду себе сопіння. Оглянувся й задеревів з остраху. Великий лев поволі підходив до нього. Злодій миттю вискочив на шафу, а лев, занепокоєний приявою чужого чоловіка, став жахливо ревіти.

Щойно поліція зтягнула з шафи блідого з переляку злодія.

АФРИКАНСЬКА ІСТОРІЯ.

Містер Стов, банковий касієр у Капштаті (півд. Африка) довгий час не міг переболіти, що його наречена, в яку був по вуха закохався, ні з цього ні з того покинула його. З гризоти оженився з першою ліпшою. Була нею дівчина, що досі залицялася до нього без успіху; з нею містер Стов забув своє горе. А тоді сліпий припадок ткнув йому в руки і причину забутого горя. Містер Стов надибав якось між листами своєї жінки документ — формальний контракт купна-продажу. Там його колишня наречена фіґурувала як продаюча сторона, його пізніша жінка як купуюча, а сам містер Стов як предмет купна-продажу. Куплений за 2,000 фунтів стерлінґів, платних у місячних ратах по 20 фунтів... Контроля жінчиних рахунків виказала, що ще не всі рати виплачені і що були сплачувані точно — з платні містера Стова.

ОБІКРАДЕНІ ПОЕТИ.

До двора дідича Мончиньского, пов. Рава Руська, де приїхали в гостину польські письменники зі Львова, Роговський, Корабйовський, Фройдман, Тужанський і Маріян де Тейсейр, вломилися вночі невисліджені злодії. Влізли, мабуть крізь вікно, до кімнати пані Тейсейр, вона збудилася, наробила крику і злодії повтікали, але встигли по дорозі вкрасти одяги всіх поетів та радіоапарат господаря дому. Злодіїв шукають аґенти з псом.

ВЕЛИКА ХАБАРНИЦЬКА АФЕРА.

В Лодзі і Варшаві викрили скандальну аферу. Члени управи союзу самоходових підприємств у змозі з урядовцями дорогових відділів вимушували при признаванні концесій хабарі від 3,000 до 20,000 зл. У звязку з тим арештовано в Лодзі 17 осіб, у Варшаві 12 разом з головою союзу та трьома членами управи. Крім того арештували урядовців дорогового відділу у воєвідському уряді.

БОМБИ У ВІДЕНСЬКИХ ТЕАТРАХ.

Підчас вистави „Небожеської Комедії" у віденському Бурґтеатрі кинув хтось ґазову бомбу, наслідком чого виставу перервано. Те саме сталося на виставі „Трістана й Ізольди" у віденській опері. Думають, що це політична демонстрація націонал-соціялістів.

МОТОР НА ВУГІЛЬНИЙ ПИЛ.

На останньому конгресі німецьких інжинірів-моторовців у Дармштаті ствердили вповні задовільні висліди з моторами, опалюваними лише вугільним пилом. Нові, ліпші моделі тих моторів — в будові. Ці технічні новості, очевидно, вимушені недостачею власної ропи й бензини в Німеччині. Для вантажних авт будують мотори, опалювані деревом (точніше деревним ґазом) та вугільним пилом, особові й воєнні машини їдуть штучною бензиною (з вугля).

КАРТЯР-ДЕФРАВДАНТ ПЕРЕД СУДОМ.

Окружний суд у Стрию засудив бувшого урядовця староства в Долині Юзефа Красовського, на 18 місяців тюрми за постійні спроневірення скарбових грошей. Красовський зізнавав, що програв ті гроші в карти.

ТРУП ПІД ПЕРИНОЮ.

Ветеринарна комісія для поборювання потайного різництва перевела наглу контролю у різника Евгена Пісарського у Львові. Різник не хотів пустити комісію до спальні; казав, що там страждає його тяжко хора сестра. Комісія ввійшла силою і під периною знайшла вже мертве тіло, але свині, потайки зарізаної. Справа пішла до суду.

ФАБРИКУВАЛИ ГРОШІ.

В селі Бабичах, пов. Радехів, викрито фабрику 5-злотових монет. Коли поліція увійшла до хати Тетяни Шайнохи, де містилася фабрика, застала там Мартина Бориса й Омеляна Лопошинського, як вибивали фальшиві монети. Бориса зловлено, а Лопошинський вискочив крізь вікно. Незабаром його зловили, причому він дістав кулю в рамя. Прилади до виробу грошей і 25 штук фальшивих 5-злотівок сконфісковано.

ЩО ЇДЯТЬ ЧАСОМ ЛІТНИКИ?

Як повідомляє чеська преса, в одній місцевості на Моравії арештовано власника господи, що кормив літників обідами з собачого мяса. Так вияснилося, чому мешканці тієї місцевости не могли втримати своїх псів.

ЗДЕФРАВДУВАЛИ 300 ТИСЯЧ ЗЛ.

У звязку з великими зловживаннями в кредитовому товаристві у Хшанові арештовано директора Августина Дзюбу. Він зголосився у прокуратурі в Кракові і зізнав, що впродовж кількох літ спроневірив 300 тисяч зл. Цілковитий брак контролі уможливив йому здефравдувати таку велику суму.

ЩОСЬ НАЧЕ СОЦІЯЛІЗАЦІЯ.

Робітники в друкарні братів Казанських у Варшаві застрайкували, тому, що управа друкарні не виплачувала їм упродовж кількох місяців. Цими днями страйкарі вернулися до праці, але переконалися, що друкарня стоїть перед повним банкротством. Вони перейняли фабрику під власний заряд аж до часу, поки їх належитості та інші довги друкарні не будуть сплачені.

НАЛОЖИВ НА СЕБЕ РУКУ.

З особового поїзду, що їхав зі Станиславова до Коломиї, вискочив коло Пядик молодий мужчина головою вниз і забився на місці. Стверджено, що це був 23-літній Тит Шавчукевич, безробітний абсольвент консерваторії в Станиславові. В нотатці самогубника знайшли записку: „Трудно жити без гроша, не хочу стати злодієм, тому кінчу з собою. Прошу брата Казимира, щоб купив мені новий одяг і лякери, бо хочу бути хоч раз, на смертній постелі, пристойно одягнений".

ЗА ОБІКРАЖУ ЦЕРКВИ.

Перед окружним судом у Золочеві відбулася розправа проти Петра Заяця, Івана Корнійчука і Петра Саблина, всіх із Гаїв Старобрідських, пов. Броди, що вломилися до церкви й обікрали її. П. Заяць і Ів. Корнійчук дістали по 4 роки вязниці, Петро Саблин 3 роки вязниці, а крім того всі втратили громадянські права на 5 літ.

41-ЛІТНЯ МАТИ 23 ДІТЕЙ.

Робітниця Марія Нечаев в Архангельську привела недавно на світ 23-тю дитину. Вона має тепер 41 років, зовсім здорова, замужня 23 роки.
яптнз.удбулищн- аґ

ЛЮДИНА, ЩО БАЧИТЬ... РУКОЮ.

У музеї Родена в Парижі дуже цікавляться постійним бувальцем, що не має лівої руки, а зате правою дбайливо й уважно обмацює всякі різьби. Це учасник світової війни, що в нього вибух гранати відібрав очі та ліву руку. Із фронту його забрали до Парижа, де довший час лікували. Зветься він Тене Турнер і був перед війною боксером. Поволі видужав, одначе його життя вже було знівечене. Сліпота й недостача руки — це каліцтво гірше від смерти. Та Рене Турнер у лічниці вчився й навчився бачити... рукою. До нього приходили товариші й він „оглядав" їх, доторкаючи поволі їх облич. Врешті, щоб розбити скуку, Турнер став ліпити з глини (моделювати) всякі предмети. І дивна річ: фіґурки, що їх ліпив сліпий Турнер, були незвичайно подібні до облич його товаришів. Ось так сліпий боксер Турнер став різьбарем, — а його різьби всіх зацікавили.

Сьогодні Рене Турнера знають усі в Парижі як сліпого, що бачить рукою й єдиною рукою моделює свої різьби. — Тепер забажав Турнер черпати зразки з клясичних різьб. Тому й ходить він що дня зі слугою до музею Родена й довгенько там пересиджує.

ВВАЖАЛИ ЦІЛЛЮ СВОГО ЖИТТЯ — ТІЛЬКИ СЛУЖБУ УКРАЇНІ

ЛЬВІВ. — Останній процес проти українських націоналістів, що відбувся у Львові, викликав у цілім краю дуже велике враження. Польська влада передчувала, що це буде найважніший з усіх політичних українських процесів, бо на нім виступати будуть провідні одиниці краєвої екзекутиви О. У. Н. Саме тому пороблено з боку польської влади всі можливі судові загострення, щоб не допустити до ніякої національної маніфестації підсудних. Заказано теж і пресі писати про це все, що ділялося на суді, а що моглиб пошкодити престіжові Польщі. Та не зважаючи на те все всі підсудні станули одним фронтом і всі доодного гідно заманіфестували своє національне достоїнство.

Останні слова.

Особливо яскраво маніфестували підсудні свої переконання у своїм останнім слові, виголошенім у хвилі, коли судді мали вже йти радитися над присудом. Приміром підсудний Мигаль заявив коротко ось що: „Працюючи в О.У.Н. тим самим я працював для відродження української держави. Ця праця була для мене всім змістом і ідеалом мойого життя". А підс. Мащак сказав таке: „Я уважаю ціллю свойого життя тільки службу Україні. Україна була й є для мене такою великою, такою святою, що для неї не лише жити, але й вмерти є замало. Я хотів у боротьбі за українську державу, за визволення українського народу з неволі, в боротьбі за новий соціяльний лад, за соціяльну рівність, за Україну без холопа і без пана знайти ціль і щастя своє".

І так говорили далі інші підсудні, обговорюючи місію України, післанництво української нації і т. п.

Прокуратор і предсідник суду перивали підсудним, а найбільше адвокатам, не дозволяючи їм говорити про мотиви, якими кермувалися підсудні.

Бандера про людське життя.

Дуже велике враження викликало те місце в промові Степана Бандери, краєвого провідника О. У. Н., у якій він говорив про те, що О. У. Н. дорожила й дорожить людським життям, хоч береться за атентати. Він казав: „Люди, які цілий час в своїй праці є свідомі, що кожної хвилини можуть утратити життя, такі люди, як ніхто, вміють цінити життя. Вони знають його вартість. О. У. Н. цінить вартість своїх членів, дуже цінить, але наша ідея в нашому понятті є така величня, що коли йде про її реалізацію, то не одиниці, не сотні, навіть міліони жертв треба посвятити, щоб її зреалізувати".

Як випав присуд?

На основі вердикту суддів присяглих видав трибунал такий присуд: Степан Бандера — досмертна тюрма. Інж. Богдан Підгайний — 15 літ тюрми. Роман Мигаль — досмертна тюрма. Евген Качмарський — 15 літ тюрми. Катря Зарицька — 5 літ. Іван Малюца — 15 літ. Роман Шухевич — 4 роки. Осип Феник — 5 літ. Володимир Івасик — 5 літ. Ярослав Макарушка — 6 літ. Олександер Пашкевич — 5 літ. Д-р Богдан Гнатевич — 4 роки. Володимир Коцюмбас — 4 роки. Іван Равлик — 5 літ. Семена Рачуна на 6 місяців за прибиття печатки. Федаківну і Свєнціцьку звільнено від вини й крази. До тих, що засуджені на досмертну вязницю і на кару 15 літ тюрми не пристосувано амнестії.

Приняли присуд з повною гідністю.

Часописи подають, що підсудні вислухали присуду достойно, з повним спокоєм, не виявляючи ніякої познаки якогось пригноблення. Плакали тільки старенькі мами підсудних, що були на салі між публикою.

Не давали адвокатам свобідно промовляти.

Підчас промов адвокатів приходило до небувалих у карних процесах терть між прокуратором і авдвокатами. Прокуратор, не звертаючи ніякої уваги на предсідника, самовільно перивав адвокатам промови, що є явним нарушенням карної процедури. Особливо не дозволяли адвокатам говорити про те, що й польські революціонери, як Пілсудський, боролися з ворогами теж і такими методами, яких уживає О.У.Н. супроти окупантів України.

ЗАГРАНИЧНА ПОЛЬСЬКА ПРЕСА МОВЧИТЬ.

ВАРШАВА (Польща). — Польська Аґенція Телеграфічна подала тільки коротеньке звідомлення про присуд, який запав в львівськім процесі проти О.У.Н. За весь час цього найбільш цікавого політичного процесу не подавано ніяких новинок. Заграничка польська преса теж нічого не писала про цей процес, так, що польська загранична публика нічого про нього не знає.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Ente_d as d Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
A cepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАСУХА ПОКАЗУЄ ЗЕРКАЛО

Страшна засуха в західних стейтах виглядає для нас великою новиною, але, той, що має довшу память, знає, що новиною властиво вона не є. В вісімдесятих і девядесятих роках минулого століття такі засухи були на заході правильним явищем. Гинули й тоді череди чудоби, падали сотками люди, зруйнувалися тисячі господарств.

Коли теперішній стан фармерів виглядає гіршим, як він був тоді, то це якраз тому, що фармери мають коротку память та забувають на ті засухи з попередніх років. Останніми роками були дощі й це навело фармерів на думку, що з ріжних причин підсоння на американських преріях змінилося та що засуха їм уже не грозить. Через те, коли в давнину фармері придумували преріжні способи для боротьби з засухою, останніми роками вони це закинули. Тому засуха являється для них багато більшим нещастям, як вона була сорок—пятьдесять літ тому.

Під іншим оглядом західно-стейтові фармери знаходяться в кращім положенню, як їх товариші з минулого століття. У тамті часи панувала в американській суспільности непохитна віра в капіталістичну систему національної господарки. Люди загально вірили, що ця капіталістична система сама собою полагоджує всякі суспільні справи. Треба просто лишити цю систему вільною від усякого вмішування урядів, місцевих, стейтових і федерального, а всі суспільні питання, як питання відношення між селом і містом, питання відношення продуцента до споживача, питання відношення робітника до капіталіста, — просто всі питання вирішаться самі собою, просто силою свобідного розвою економічних сил.

В імя таких ідей суспільність тих часів лишала фармерів у часи засухи на божу волю. Суспільність вірила, що ті фармери, що пережиють засуху, заслугують собі на те, щоби були вратовані, а ті, що не пережиють, на це не заслугують: вони й повинні бути знищені для добра суспільности.

Як видно з поведінки урядів у теперішню засуху, американська суспільність виходить з зовсім іншого заложення, або як це „по вченому" називається, з іншої суспільної фільософії. Хоча в Америці далі царює капіталізм, але ціла суспільність признає нині потребу допомоги для потерпівших від засухи фармерів. Ніхто нині не противиться тому, що уряд видає грубі міліони на допомогу для фармерів. Нині певно ніхто не спротивиться, як по скінченню вже засухи уряд видасть іще більші міліони на те, щоби на випадок нової засухи фармери не терпіли від неї, як терплять нині.

Як бачимо, американська суспільність закидає старе розуміння, що капіталізм дає всякому те, що йому належиться. Нині суспільність має підозріння, що колиб дати капіталістам повну свободу робити те, що їм подобається, то це мусілоб скінчитись тяжкими жертвами для слабих, або тих, що падуть жертвую якогось економічного або елементарного нещастя.

ЧОРНОМОРСЬКІ ДВЕРІ

В швайцарському прегарному місті Монтре, над берегом Леманського озера, представники держав відбуватимуть нову інтернаціональну конференцію. Коли читатимете ці рядки, може бути, що ця конференція вже й закінчить свої роботи. Але сьогодня, 22. червня, праця тільки починається. Судячи з інавґураційних промов, — всі учасники палають найбільшим бажанням довести цю працю до найкращого висліду. Але чи можна покладатися на інавґураційні промови?!... Конференцію присвячено одній з найважливіших для України інтернаціональних справ, — справі доступу до Чорного моря. Але представника України нема на тій Конференції. Нема навіть фіктивного її представника, від Совєтської України, що міг би, — бодай символічно представляти зацікавлення української нації в справах, звязаних з Чорним морем, що коли ще Україна називалася Русею носило ймення „Руського" моря. Пан Літвінов, комісар закордонних справ Совєтського Союзу, сам один „представлятиме" всі народи цього Союзу, хоча, наприклад, Велика Британія представлена на цій Конференції не тільки делеґатом центрального анґлійського уряду, але й представником Австралії (!), що має представляти специяльні інтереси британських Домінїй.

З інших держав, які життево зацікавлені в проблємах, звязаних із Чорним морем, бракує Італії, що не хоче брати жадної участи в інтернаціональній співпраці, доки не буде остаточно розвязано справи санкцій, — а що санкції за кілька днів будуть остаточно знесені, то й делеґат Італії незабаром зявиться поміж іншими представниками. І тоді бракуватиме тільки — України... Може бути, що дехто на тій Конференції й сумніватиметься в праві п. Літвінова промовляти в імені українського народу; може бути, що дехто й жалуватиме, що український нарід не знайшов ще способу позбутися непрошаних опікунів, але... муситиме переходити над тим до порядку денного.

А на порядку денному стоятиме, як ми вже зазначали, справа доступу до Чорного моря. Піднесла цю справу Туреччина. Досі цю справу управильнював договір, заключений в Лозанні в 1923 р. Цей договір встановив повну свободу для кораблів, — як комерційних, так і военних, — всіх націй, проходити Дарданельським проливом та Босфором в Чорне море і назад. І для забезпечення цієї свободи, накинув Туреччині обовязок знищити всі укріплення на берегах цих проливів та заборонив будувати нові укріплення. Але пізніше цей договір дещо змінено: право проходу для военних кораблів обмежено на скількість, що не мала би ні в якому разі перевищувати силу найбільшої фльоти (з побережних країн), що знаходилася би на той час в Чорному морі; крім того Туреччині дозволено переводити охорону проливів шляхом рухомих гармат (цебто поставлених на судна, а не на беріг). Щодо першого пункту, то варто нагадати враження, яке викликав в інтернаціональній пресі перехід з Балтійського моря до Чорного в 1930 р. двох совєтських военних краблів (одного дреднавта і одного панцирника), що майже подвоїли сили совєтської чорноморської фльоти.

Цікаво зазначити, що Совєти на Лозанській Конференції підтримували тезу, що проливи не можуть бути інтернаціоналізовані (і це — не вважаючи на деклярування й пропаґування наймирнішої „інтернаціоналізації" цілого світового політичного життя!), і що їх охорона мусить належати по праву прибережним країнам, себто в першу чергу Туреччині. Крім того вони стояли за абсолютну заборону военним кораблям проходити через Дарданелі та Босфор. Протилежну тезу, що й перемогла, боронила тоді Анґлія.

Совєти увесь час боялися інтервенції з Чорного моря, — а Анґлія хотіла мати за собою найбільшу свободу рухів та дипльоматичної пресії.

З заключенням Лозанського договору справи остаточно не розвязано. З одного боку Туреччина не могла погодитися на зменшення її суверенних прав на територію, положену коло проливів, а з другого боку і Московщина, з огляду на настрої українського населення, не могла спокійно зносити загрозу появи пильної чужої фльоти в Чорному морі. Тому вона пішла давнім шляхом, вказаним — як і в багатьох інших випадках — традиційною політикою царського уряду. В липні 1833 р. уряд Миколи І. та турецький уряд завязали потаємний трактат Ункіяар—Скелесси, і згідно з ним, Туреччина мала замикати проливи **всім ворогам Росії.** Конференція про проливи, заключила в 1841 році в Берліні між Австрією, Прусією, Анґлією, Францією і Росією, знищила цю московську геґемонію в Чорному морі і привела до інтернаціоналізації проливів. Але пізніше царський уряд і сам почав підтримувати політику цілковитої свободи плавання через проливи, бо хотів мати можливість перекинути кожної хвилі свою чорноморську фльоту на Середземне море, де вона, особливо з огляду на союз із Францією, мала би поважно загрожувати морським сполученням Анґлії. І саме тому, в часи перед Великою Війною, Анґлія була найбільшою приклонницею закриття Дарданелів та Босфору. Після війни й російської революції, ролі, як бачимо, знову перемінилися; Москва стояла за закриття проливів, Анґлія — за їх повне відкриття. Програвши в Лозанні, Москва проте не заспокоїлася і почала шукати можливостей для відновлення давнього трактату з 1833 р. Тому, коли в кінці минулого року Туреччина святкувала десятиліття своєї републики, совєтський уряд прислав на ці свята велику делеґацію на чолі в Ворошиловим, що повів переговори про спільну охорону проливів. Совєтські военні специялісти, з дозволу турецької влади, оглянули тоді всі стратеґічні пункти на берегах проливів і випрацювали плян тої охорони.

З проєкту турецької делеґації, що вона його представила на теперішню конференцію в Монтре, видно, що заходи московських дипльоматів не пішли на марно: Туреччина домагається ремілітаризації проливів, з тим, що право пропуску чи не-пропуску военних кораблів мало би належати **виключно** Туреччині, а це, в звязку з союзом Туреччини з Москвою, забезпечувало би Совєтам повну свободу рухів.

З огляду на ту діяльність, що її виявляють тепер аґенти Москви в усіх середноземноморських країнах, підтримуючи з одного боку націоналістичні рухи арабів, а з другого боку синдикалістично-соціялістичні в Еспанії та в Франції, ця можливість вільного маневрування совєтської фльоти з одночасним обмеженням цієї можливости для фльот інших держав, не може бути спокійно приняте іншими державами. Проте інтернаціональна ситуація, що повстала з недавнього італійсько - етіопського конфлікту та італійсько-анґлійського, загостреня, яке з того конфлікту виринуло, є така, що Туреччина користуючися з активної підтримки Совєтів, могла би кожного моменту — на випадок спротиву — поставити світ перед доконаний факт. І тому — треба з нею переговорювати. І тому — ця конференція в Монтре. Та якщо Анґлія в свойому політичному реалізмі, зрозуміє ситуацію і піде на широке порозуміння з Італією, то не виключено, що близька участь Італії в нарадах над „Чорноморськими Дверями" може дещо попсувати совєтську гру. В усякому разі, Італія вже заявила, що — постанови конференції, винесені підчас її відсутности, не будуть мати для неї жадного значіння.

Евген Онацький, Рим.

ВИСТАВА НАРОДНЬОЇ ВИШИВКИ

Під таким наголовком появилася накладом Національного Музею у Львові невеличка публікація з нагоди недавно відкритої вистави українських народніх вишивок у Національному Музею. Книжочка має 16 сторін, а коштує 20 сотиків. А що тими справами цікавляться многі й в Америці, бо теж влаштовують подібні вистави, так подаємо щодо цеї публікації ті завваги, що їх помістив в „Новім Часі" відомий критик Е. Ю. Пеленський. А пише він ось що:

Ця публікація вміщає дві статті: д-ра І. Свєнціцького: „Показ української народньої вишивки в Національному Музею" та арт.-маляра Федюка: „Народня вишивка як твір народнього мистецтва".

З великої кількости писань про народню вишивку авторів-аматорів це видання відріжняється основно своїм науковим підходом до справи. Відкидаючи низку необоснованих тверджень про народню вишивку, д-р Свєнціцький вперше намічує єдиноправильний підхід до питань орнаментики вишивки, розглядаючи її на широкому порівнальному тлі вишивок інших народів, споріднених з українським, або його сусідів. Розгляд вишивок утруднюють не лише ці територіяльні впливи, але й часові наверствування, зокремаж в останній добі, коли то замісць свобідної мистецької творчости виростає фабрична продукція. Підкреслюючи, „що в науці ґенеза народньої вишивки — вязанки — килиму — ткани — досі ще не досліджена в нас якслід", автор слушно зауважує, що „ставити гіпотези в цьому напрямку на основі дрібної частки пізнаного матеріялу ще передчасно". Тим неменше автор намічує основні напрямні для будучих дослідів людової вишивки — і тому — велика вага його статті.

М. Федюк розглядає вишивку з мистецького боку. Правильне зрозуміння і визначення ролі площинного розміщення красок і форм на вишивці, себто на малому розмірі, окреслює тут своєрідні функції мистецьких засобів. Та з другого боку важко погодитися з авторовим порівнанням вишивки до шкіцу накиненої імпровізації. Це радше мініятура, багата змістом, деталями і викінченням. Та проте статтю Федюка можна назвати першою правильною спробою підходу до вишивки, як до мистецького твору, й лише мистецького.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

І. Г., Кліфтон, Н. Дж. — Про це вже були новинки, передавані з краєвих ґазет. Але, якби і хотіли скористати з Вашого письма, так годі, бо не можна відчитати місцевостей. Пишіть виразно.

А. Чехов.

ФРАНЦУЗ НА СЛУЖБІ У МОСКАЛЯ

У неділю, пополудні, поміщик Камишев сідає при багато заставленому столі. Йому товаришить м. Шампунь, немолодий вже, одначе відсвіжений та гладко виголений француз, бувший ґувернер молодих Камишевих. А саме вчив він їх товариськости й танців. Тепер жеж, коли вже виросли на поручників, він остався ще, одначе наче в характері якоїсь бони мужеського роду. Не були то занадто трудні обовязки. Мав бути лише все елеґантно зодягнений, наперфумований, мав їсти, пити та спати і слухати бездумної базіканини Камишева — тай більше, мабуть, нічого. А за те все дають йому удержання, хату та якийсь неозначений додаток.

Камишев їсть помаленьки та, як звичайно, все говорить, щоби говорити.

— Ух! —, здрігається і протирає очі, що зайшли сльозами від муштарди. — Ух! аж у голові завертіло та по всьому тілі. То не те, що ваша французька, якої можна ввесь слоїк проковтнути.

— Одні люблять французьку, інші російську — коротко відповів Шампунь.

— Е, хто там любив би французьку. Хіба французи. А француз не перебирає — їсть жаби, щурі, таркани... Бррр! Вам, наприклад, не смакує ця вудженина, тому що російська. Та дати тобі хочби скла розтопленого, а сказати, що французьке, то зїш і ще пальці оближеш. У ваших очах усе, що російське, то нічого не варто.

— Того не кажу.

— Все російське погане, а французьке — о, тре жолі! На вашу думку нема країни над Францію, а на мою думку, ну, то сказати щиро, що мені така Франція? Посадити там якогось із наших начальників повіту, він до місяця попросить, щоб його перенесли, бо там йому буде затісно. Всю Францію можна здовж і вширш за один день переїхати, а тут треба їхати й їхати без кінця.

— Так. Росія країна дуже велика.

— Певно! А на вашу думку, нема людей понад французів. Ну, так, признаю, вчений, розумний нарід... Цивілізований... Француз освічений, добре вихований, ніколи не допуститься ніякої грубости, жінці зараз крісло підсуне тай не буде теж раків їсти вилками, не плюне на долівку, все те правда — одначе нема в нього того завзяття, нема в нього того розмаху. Я лише не вмію того висловити, та, якби то сказати, недостає йому чогось... чогось... (тут Камишев стріпнув пальцями) чогось наче основи... Я десь вичитав, що ваш розум книжковий лише, а наш тимчасом вроджений. Колиб нашому чоловікові дати відповідну освіту, то ніякий ваш професор до нього навіть і не вмивсяб.

— Може бути — притакує Шампунь.

— То ніяке „може бути", лише так дійсно є. Тут нема защо гніватися, бо то правда. Наш розум, то розум винахідника — лише, що здавлюваний, а крім того не вміє теж чванитися. Придумає щось і кине в кут, або дітям дасть для забавки. А француз зробить якунебудь дурничку тай зараз по всьому світі розтрубить. Ось наприклад недавно мій наймит Іван вистругав фіґурку, яка, коли її потягнути за нитку, робить щось непристойне. Та Іванові й на думку не прийде хвалитися. Я вже взагалі не захоплююся французами. Не кажу того про вас, лише взагалі. Нарід неморальний. Назверх нібито похажі на людей, а живуть наче худобина. Візьмімо, наприклад, подружжя. В нас оженишся, ну й уже нема що говорити, ти вже звязаний з жінкою тай кінець, а там чорт зна що це. Чоловік цілими днями по каварнях пересиджує, а жінка тимчасом наспрошує собі хлопців і далі з ними канкана!

— Це неправда — заперечує Шампунь, бо вже не може здержатися. — У нас розуміння родини дуже високе.

— О, ми знаємо, яке це розуміння. А ви ще не стидаєтеся боронити. Треба безсторонно признати: свинство буде все свинством. Богу дякувати, що вас німці побили. Далебі, добре вам так. Хай їм за те Бог дасть здоровля.

Коли так, то я не розумію — вибухає француз, а очі вилискуються йому — чому ви мене тут тримаєте, коли так ненавидите французів.

— А щож маю зробити з вами?

— Прошу лише пустити, а я вернуся до Франції.

— Щооо? Абож там вас тепер приняли би? Таж ви спроневірилися вашій батьківщині. Раз вихвалюєте Наполеона, то знову Ґамбету... Чорт вас зрозуміє...

— Пане, — відзивається по французьки Шампунь і мне в руках серветку — навіть найбільший мій ворог не міг би більше мене образити. Вже все між нами скінчене.

Коли три години пізніше подали обід, Камишев засів уже сам один. Та зараз зпочатку, після першої чарочки, заволоділо ним непереможне бажання говорити. Знов хотілося йому подрочитися з кимсь, а тут нема слухача...

— Що робить пан Шампунь? — питає слуги.

— Пакує річи.

Щож це знову за дурниці? — промимрив Камишев і йде до француза.

Застав його, як сидів на долівці та дріжучими руками складав у куфрі білля, фляконики від перфум, молитовники, шлийки, краватки... А все там впадало в очі своєю елеґантністю — і він сам і все. З його великих, синіх очей сльози наче град падали в куферок.

— Кудиж це ви збираєтеся? — питається Комишев, поглянувши хвилинку.

Нема відповіди.

— Хочете відїхати? — питається далі. — Гм, як вам подобається. Не маю права зупиняти. Не знаю лише, як дасьте собі раду без пашпорту. Не знаю. Бо десь мені задінувся. Я мав його між паперами, та десь пропав. А в Росії в пашпортами не жартують. Не зробиш без пашпорту навіть пять верств; зараз хап!

Шампунь підводить голову та недовірчиво поглядає на Камишева.

— Так, так. Не раджу пробувати. Вони зараз по носі пізнають: хто має, а хто не має пашпорту. Тому зараз придержали би: Стій! що ти за один? — Альфонс Шампунь. — Е, ми знаємося на таких панах Альфонсах! А не ласка етапом десь до менше віддаленої ґубернії...

— Ви хіба жартуєте?

— Та чогож я мав би жартувати? Щож мені з того прийшло би? Та робіть, що вам завгодно. Лише я заздалеґідь перестерігаю, щоби ви потім не плакали. Я від усього руки вмиваю та навіть пальцем не кивну, як поведуть у кайданах.

Шампунь зривається та блідий ходить сюди й туди.

— Що ви зі мною виробляєте? — каже хапаючися за голову. — Боже мій, Боже. Ах, хай буде проклята година, в якій я покинув Францію!

— Ну, ну, таж це жарти — починає Камишев, уже іншим тоном. А то чудак, не розуміється на жартах! Ні словечка не вільно сказати.

— Ах, любий пане! — постугнує Шампунь уже постогнує. — Присягаюся, таж я так привязався до Росії та до вас, до ваших дітей... Тяжко мені відси відїжджати... Це смерть для мене. Та кожне ваше слово це наче ніж у серце...

— А то раз чудак! Коли я виговорюю на французів, то ще не можна ображуватися. Чудак, направду. Візьміть соб приклад із такого орендаря Йоська... Я його і жидом і пархом прозву, і свинське вухо скручу йому з поли, і за пейси нашарпаю його, а він жеж зовсім не ображується.

— Таж це жид. Він для гроша все з себе готов зробити.

— Ну, ну, досить. Ходімо на обід. Тепер уже спокій та згода.

Шампунь припудрував заплакане лице й іде до їдальні. Зпочатку їдять мовчки, та вже після другої страви починається та сама історія. Француз засуджений на безконечні муки.

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ

(Подано за львівським часописом „Діло").

Ідеольоґи про свою діяльність.

На питання обор. **д-ра В. Старосольського** підс. Стецько відповів, що був ідеольоґічним референтом і редаґував „Бюлетин", орґан краєвої екзекутиви ОУН. Цей підсудний подав кільканацять наголовків своїх статтей про фільософічні основи українського націоналізму. Крім того виголошував теж реферати на ріжні суспільно-політичні теми і ці реферати видавав окремо. Заявив, що студіював фільософію Ніцше і Штірнера. Ніцше, як фільософ — каже підсудний, — є представником крайнього волюнтаризму. На дальше питання обор. д-ра В. Старосольського підс. Янів заявив, що він у леґальний спосіб поширював ідею націоналізму. І так поміщував свої статті в леґальній українській пресі, націоналістичного напрямку. В статтях порушував ріжні суспільні справи, писав про соборність і суверенність України, про те, як слід ставити українську проблему закордоном і т. д. Підкреслив, що страшний голод на Совєтській Україні був причиною зорґанізованої протибольшевицької акції українських націоналістів, якої вислідом був атентат тов. Лемика у большевицькому консуляті у Львові. Писав теж про життя українського народу у Польщі, про шкільну акцію і т. д. З нелеґальної преси писав у Бюлетині про відомі події в ліському повіті в 1932 р.

На питання прокуратора підс. Янів заявив, що свою статтю про Східну Україну помістив у „Нашому Кличі" в липні 1933 р.

Акти з т. зв. архіву Сеника. Спротив оборонців.

Після того прокуратор витягнув два великі томи актів з т. зв. архіву Сеника, передав їх предсідникові, щоб він їх відчитав. **Обор. д-р Ст. Шухевич** спротивився відчитанню цих актів тому, що ці акти оборонцям не відомі. Цих актів оборонці ніколи не бачили, не знають їх походження. Не знають, чи вони прийшли в посідання суду згідно з постановами польської карної процедури чи процедури тієї держави, яка їх перша дістала в руки та взагалі не можуть заявитися перед їх огляненням щодо їх автентичности, оригінальности та вартости. Цей внесок піддержав обор. **д-р В. Загайкевич** іменем усіх інших оборонців. Прокуратор спротивився цим внескам кажучи, що покликується при відчитанні цих документів на ті самі законні постанови, що при покликуванні свідків. Прокуратор додав з притиском, що документи, які він предложив, мають напевно більше значіння, ніж нпр. таке „виманчене" свідоцтво лікаря д-ра Райна про психічну недугу підс. Р. Сенькова.

Обор. д-р Е. Давидяк негайно зголосився до слова і просив предсідника ствердити, що ніхто свідоцтва від д-ра Райна не „вимантив", ні він сам про це не згадував ніколи. Прокуратор заявив, що він не мав тут на думці обор. д-ра Е. Давидяка, але іншу особу, яка дістала це свідоцтво.

Нарада трибуналу. — Успіх оборонців.

По короткій нараді трибуналу предсідник прихилився до внеску обор. д-ра Ст. Шухевича і дозволив негайно оборонцям оглянути акти, що їх предложив прокуратор. По огляненні оборонці зложать у четвер заяву у справі відчитання цих документів. Одночасно предсідник відложив розправу.

Зізнання останніх двох свідків.

Св. Олександер Матла, на домагання обор. д-ра Горбового заприсяжений, зізнав, що в Юнацтві не працював. Два питання обор. д-ра Горбового до свідка предсідник відхилив, а трибунал затвердив цю постанову. Далі на питання цього оборонця свідок відповів, що прокуратор обвинувачував його за працю в Юнацтві, але суд увільнив свідка від вини і кари. На питання підс. Равлика свідок відповів, що з цим підсудним ніколи не стрічався.

Св. Теодор Еліяшевський, на домагання прокуратора заприсяжений, зізнав, що у друкарні „Час" друкувалися при кінці травня 1930 р. летючки ОУН.

Проти відчитування актів з т. зв. архіву Сеника.

Обор. д-р В. Загайкевич поставив внесок, щоб трибунал зреасумував своє рішення у справі відчитання деяких документів з т. зв. архіву Сеника, бо оборонці не знають в який спосіб вони дісталися, не знають теж навіщо їх мають тут відчитувати.

Прокуратор спротивився цьому внескові і подав, що документи мають відчитати на доказ, що підс. д-р Б. Гнатевич був краєвим командантом УВО.

Обор. д-р Горбовий пригадав, що між Польщею і Чехословаччиною є міжнародня умова у справі видавання осіб і річей... Тут предсідник перервав оборонцеві, кажучи, що далі не дозволить йому в цій справі промовляти. По нараді з вотантами предсідник заявив, що відписи документів з т. зв. архіву Сеника мають усі познаки урядових документів і доручив вотантові Бітнерові, щоби відчитав деякі з цих документів.

Відкинені внески.

Опісля протоколянт відчитав рішення трибуналу, який відкинув внески обор. д-ра Яримовича та обор. д-ра Е. Давидяка. Трибунал рішив лише відчитати перше свідоцтво д-ра Райна про психічну недугу підс. Р. Сенькова.

По півгодинній перерві протоколянт відчитав карні карти деяких підсудних.

Нові внески трибунал відкинув.

З черги низку нових доказових внесків зголосили оборонці: **д-р В. Горбовий, д-р В. Загайкевич, д-р В. Старосольський і м-р Жизневський.**

Обор. д-р Горбовий поставив внесок, щоб трибунал наказав поліції привести до суду трьох допущених свідків і крім того допустив двох нових свідків: д-ра Коса та о. Трешньовського на обставину, що М. Косівна підчас відомих подій в Угнівщині з весною 1934 р. не приїздила зі Львова до Угнова і тому підс. Равлик не міг з нею тоді зустрічатися в Угнові. Далі, щоб допустив доказ з „Діла", „Нового Часу", „Нашого Клича" та інших часописів за місяці серпень — жовтень 1933 р. на обставину що вся українська преса протестувала проти большевицького терору і голоду на совєтській Україні.

Обор. д-р В. Загайкевич поставив внесок, щоб трибунал зареквірував ориґінальні акти з т. зв. архіву Сеника, бо тут прокуратор предложив не ориґінальні акти, лише відписи з відписів цих документів. Одночасно суддя Вітунський з Варшави зладжуючи ці відписи ствердив, що вони в деяких місцях нечиткі. Оборонці не знають, чи це ориґінальні акти нечиткі чи відписи документів. По предложенні ориґінальних актів оборона зможе виказати не лише недокладність, але теж неправдивість цих актів. Далі цей оборонець поставив внесок, щоб трибунал переслухав як свідка дир. І. Лисого на обставину, що підс. д-р Б. Гнатевич у 1930, 1931 роках працював постійно в „Сільськім Господарі" і нікуди не виїздив за кордон. Вкінці, щоб допустив акти зі слідства з 1932 р. проти цьогож підс. д-ра Гнатевича, в яких він докладно подав, де перебував у згаданих роках.

Обор. д-р В. Старосольський на вступі підкреслив, що зміст нотатки в актах т. зв. архіву Сеника того роду, будьтоби оборонці: д-р Ст. Шухевич, д-р В. Старосольський і д-р С. Шевчук дістали гроші від орґанізації за оборону, є неправдивий. Опісля поставив внесок, щоб трибунал допустив річник „Бюлетину" краєвої екзекутиви ОУН і річник „Студентського Шляху" за 1934 р., в яких є статті на ідеольоґічні теми, до авторства яких підс. Стецько признався на розправі перед двома днями. На цю саму обставину покликався цей оборонець на річник часопису „Наш Клич" з 1933 р., де знову підс. Янів писав вступні статті на ідеольоґічні теми та про післанництво української нації. Вкінці оборонець просив допустити ч. 2—3 „Студентського Шляху" з 1933 р., де теж є стаття підс. Янова. Всі ці статті були підписані псевдонімами, але оба підсудні признались на розправі до їх авторства.

Обор. м-р Жизневський поставив внесок, щоб трибунал відчитав постанову львівського суду з березня 1936 р. на обставину, що проти підс. Спольського суд припинив слідство за провини зі ст. 154 к. з. (поширювання летюток).

Прокуратор підкреслив, що не вірить у правдивість нотатки і не каже, що оборонці дістали гроші від ОУН та спротивився вище згаданим внескам оборонців. По репліці оборонців: д-ра В. Загайкевича та д-ра Горбового трибунал пішов на нараду і відкинув усі зголошені внески. Така сама доля стрінула останні два внески. д-ра Загайкевича у справі допущення доказу, що підс. Свєнціцька не писала ніяких ґрипсів у вязниці у Львові.

(Далі буде).

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 11 липня, в годині 7:30 ввечір, під ч. 724 Ліонард вул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо важні справи, як також буде звіт контрольної комісії. — М. Більський, предс.; С. Пелехатий, кас.; Д. Багрій, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Українське Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11 липня, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Кождий член обовязаний прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючим членам пригадуємо, щоб вирівнали свої належитости. Нових членів приводіть на час, то є точно год. 8. ввечір. — Д. Костишин.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

І ЦЕ ВОНИ ЗЛИЖУТЬ.

Від самого початку „пятилітки" большевицькі аґенти говорили про досягнення економічного розвою Америки. Горячіші бесідники навіть запевняли, що комуністична Росія перевищить під тим оглядом капіталістичну Америку.

Як хто сумнівався в це запевнення большевицьких аґентів, большевицькі письмаки накидалися на нього як на наймита буржуазії.

Як доносять з Москви, комісар тяжкого промислу, Ґреґорі Орджонікідзе, говорив там молодим комуністам про небезпеку спочивання на лаврах та про небезпечну балачку про те, що мовляв Росія вже дорівняла Америці.

Отже те, що тут в Америці пильні комуністичні аґенти називають розумом, большевицький комісар розкриває в Москві як глупоту комуністичних телят.

ЧИ СКАЖУТЬ?

До Америки приїхала ґрупа польських пластунів.

Мають, очевидно, на цілі запізнати американських пластунів ближче з польським пластунством.

Чи скажуть вони американським пластунам про те, як польський уряд при тихій, а деколи й явній, згоді польських пластунів, душать пластунський рух серед українців під Польщею?

НЕМА В АМЕРИЦІ ФАШИЗМУ?

Л. М. Біркгед, унітаріянський пастор з Канзас Сіті, в стейті Мезуре, говорив нюйорським ґазетярам при нагоді приїзду до Ню Йорку, що в західних стейтах сильно поширається фашизм.

В околиці, з котрої він походить, він нараховує цілий тузін ріжних фашистівських орґанізацій. Він припускає на тій основі, що в цілім краю буде їх певно сотка. Щоби стати суспільною загрозою, ці рухи потребують тільки одного: появи вправного демаґоґа в роді Ґуї Лонґа.

ЛЮДИ МОДИ В КЛОПОТІ.

Тимчасом з Лондону телеґрафують, що сер Волтер Ситрін, президент міжнародного конґресу робітничих юній, говорив при відкриттю цього конґресу, що фашизм в Европі вже перейшов часи свого найбільшого розвою, себто тепер він уже розвивається менше, як досі. Загальний рух нині вже йде від фашизму в напрямі до демократії.

Ці дві заяви ставлять у тяжке положення цих людей, що не мають ніяких політичних поглядів, а стараються все бути з рухом, що в дану хвилю найкраще розвивається. У людей, що в часи монархізму стають монархістами, в часи великого розвою комунізму комуністами, в часи демократії демократами, а в часи фашизму фашистами.

Що їм тепер бути, коли в Америці рух іде до фашизму, а в Европі від фашизму? Хіба бути фашистом для Америки, а демократом для Европи?

КЛОПОТИ ФАШИСТІВ В АМЕРИЦІ.

Біркгед оповідав нюйорським ґазетярам дещо більше про способи, якими шириться фашистівська пропаґанда в Америці.

Відомо, це є дуже цікава справа, бо в Америці існує демократична традиція. Значить, люди загально признають, що в Америці повинен бути демократичний устрій.

Хто ширить фашизм в Америці, мусить з одного боку заявлятися демократом, а з другого підсувати фашистівську пропаґанду так, щоби слухачі того не пізнали.

ЯК ЦЕ РОБИТЬСЯ?

Як оповідає Біркгед, деякі фашистівські орґанізації від себе нібито нічого не кажуть.

Вони, наприклад, поширяють фашистівську літературу, видану фашистівською ліґою в Лондоні. Відомо, ширити брошури цеї ліґи ще не може означати ширення фашизму, але на ділі вони ним є. Інші називаються Приятелями Нової Німеччини. Відомо, і в демократичній Америці можна бути приятелем „нової Німеччини". Або вони називаються: „Модерні Патріоти". Бути патріотом похвальна річ, а в модерні часи, яким патріотом бути, як не модерним? Нема в тому ще нічого фашистівського. Або орґанізація „Американська національна робітнича партія": видимо, як вона промовляє до американства, націоналізму й робітництва.

ЯКА НА ЦЕ ЗАРАДА?

Це все показує, як треба в нинішні часи розумітися на вивісках. Колись, як партія давала собі вивіску, вона старалася сказати світові, за що вона стоїть. Нині партія часто своєю вивіскою старається свою справжню ціль закрити.

Біркгед так і каже, що найкращим засобом для боротьби проти фашизму є розкривати при всякім руху його цілі, себто показувати, за що він себе представляє, а чим він є на ділі.

ХТО ВАРІЯТ?

На таку тему заповіджена промова в Сивик Авдіторіюм у Сієтелі, Портленд.

Справді дуже цікава тема. Адже на цю тему написано тисячі книжок.

Одначе, читаємо далі в оголошенню, що цю промову виголосить конґресмен Маріон Зайончек.

Як так, то ми вже знаємо, хто є варіят. Конґресмен Зайончек уже сказав, хто є варіят, як він утік з дому для божевільних. Казав, що психіятри, що його оглядали, це варіяти, а він здоров.

Якби пана Зйончека взяти до війська, то він певно скоро почав би кричати на своїх компаністів: „Що з вами, що в цілій компанії ніхто кроку не тримає, тільки я один?"

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БЛЕКСТОН, МАСС.

Участь українців в отворенні стейтового парку.

Дня 21. червня відбулось у нашій місцевості отворення стейтового парку ім. президента Рузвелта. В цьому отворенні серед інших національностей взяли участь теж і українці. Тутешня українська громада не велика і не дуже багата. Та всеж з нею тут числяться. Доказом може бути запрошення української громади до участи в святочнім відкритті цього парку, що мало бути получене з ріжними парадами.

Знаючи свої слабі сили, ми вдалися за поміччю до сусідньої, вунсакетської української громади, а саме до товариств: Запорозької Січи, 206 відділу У. Н. Союзу і 241 відділу У. Н. Союзу ім. Івана Франка. Рівночасно запросили ми музичне товариство „Українську Банду" й кружок танцюристів ім. В. Авраменка.

Ціла українська група, враз з молоддю, нараховувала около 300 душ. Молодь, головно дівчата, були дуже гарно повбирані в українські строї. Решта учасників мали сині сорочки і жовті краватки, й такої ж краски шапки. Поперед української групи маяв жовто-синій прапор, а поруч нього американський прапор. За ними ступала, вбрана у свої музичні однострої, українська орхестра з Вунсакет, в числі 40 душ, під проводом гром. Івана Карася.

Ця орхестра це справжня гордість української вунсакетської громади. У своїх виступах вона все здобуває признання і то не тільки серед своїх, але теж серед чужих. Тож не диво, що й цей раз вона здобула для себе всіх серця.

Погода була чудова. Українська громада почала свій вимарш з так званої „Балюкіки", а згодом злучилась зі загальною маніфестацією в Блекстон. Українській громаді призначили у поході перше місце, що було не аби якою несподіванкою для самих українців. Ремствували на це дуже наші „сусіди" поляки. Їх тут є чимало, і хоч більшість з них вже роджена тут, а все таки стараються нам шкодити на кожному кроці.

Наша група була не тільки найбільшою числом, але теж була найкраще упорядкована і мала найкращі строї. Вона приковувала увагу тисячів людей, які на той день позїздилися не тільки з самого міста, але теж з околиць. Як тільки находила наша група, глядачі задоволено оплескували її руками. Наша група захопила теж губернатора Керлія, який цього дня заступав самого президента Рузвелта. Він перший, побачивши нашу групу, почав бити у долоні.

Про цей похід було багато описів в тутешній пресі. Справді в тутешніх редакціях є багато поляків, які старалися ослабити враження української групи, однак це їм не зовсім вдалося. Їх спроби поборювати нас, часто приєднують для нас ще більше симпатиків.

Прикінці слід зробити увагу на одну річ: Для нашої орхестри конче потрібно дістати нот на українські марші. Ми вміємо нераз дорікати тим нашим молодим хлопцям, що вони не грають українських пісень. А чи подумали ми про те, щоби їм дістати ноти на ті пісні? Ноти це дорога річ і молоді хлопці, які мають багато інших видатків, звязаних з їх наукою гри на інструментах, не все можуть собі на те позволити. Старші громадяне мусять прийти їм в цьому з поміччю. Ми повинні влаштувати якісь підприємства на ту ціль, або призначити 10% чистого доходу з тих підприємств, які ми тепер влаштовуємо. Купім для них бодай партитуру, а решту вони собі розпишуть самі. Наша музична література дуже багата. В нас є музичні твори, якими ми можемо гордитись навіть серед найвибагливійшої публики. Але треба постаратися, щоби ці твори знаходилися в руках наших молодих музикантів.

М. Скибінський.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Закінчення праці школи і хору.

В червні рідна школа і хор Лисенка при укр. прав. громаді, закінчили свою працю і так: закінчення школи відбулося концертом і штукою „Пільна Квітка і Сирітка" (Степанчука), в неділю 21 червня, а хор виставив дня 28 червня драму „Невольник".

Концерт школи відбувся пописами кожної кляси зокрема, а на закінчення виступили двадцять троє дітей, що кінчили українську школу і дістали (дипльоми) свідоцтва. Вони вивязалися найкраще і в піснях на три голоси, переважно Гайворонського, і в штуці-представленню. На закінчення діти мали малу гостину на яку зложили кілька долярів наші щирі бизнесмени, а також присутні на салі, яких цим разом було більше, бо був вільний вступ. Збіркою занявся о. С. Мусійчук, під якого управою була школа і хор в „Невольнику".

Дня 28. червня, хоч було досить горячо, було досить людей на „Невольнику". Гурт козацький вийшов добре і живо. Всі головні ролі з виїмкою І. Диди в ролі Неплюя, грали тут роджені молоді члени кружка. Знову на похвалу заслугує панна Ірися Данись за її гарно віддану ролю Ярини і молодий вісімнацятьлітній Петро Микула за ролю Стефана. Обидвоє були дібраною гарною парою і в поставах і в грі і в піснях. Не можна забути за зрозуміле і чуле віддання ролі Коваля, яку грав п. І. Живіцький, а також за гарні співи і гру молодого вісімнацятьлітнього А. Молодовича в ролі Недобитого. Також бездоганно випали і менші ролі: Оксани — С. Сосонка, Опари — Н. Данись, Кукси — І. Процович, Покришка — І. Данись, Голодюк — І. Петрушкевич, Джура — В. Молодич і інші.

Честь тобі наша люба молодь за труд і пожертви часу для громадської загально національної української справи!

Гість.

НА АМАТОРСЬКІЙ СЦЕНІ.

Режисер обурився на аматора:

— Ми граємо песу з життя на Сибірі, — треба було тепло одягтися, а ви прийшли в якійсь подертій кацабайці! Деж я вам тепер дістану кожуха?

— То нічого, товаришу, не журіться. Я маю під сподом теплі штани — відповідає аматор.

ВІЗИТАЦІЯ.

Інспектор: Ви, пані, не вмієте ставити питань. Питання треба так поставити, щоб дитина відповіла якраз на те, про що вам іде. Ось маєте в підручнику слово „лавка"... Тоді питаюся: Де ти сидиш, Четверак?

Ученик: В школі.

Інспектор: Гм..., але в чім ти сидиш

Ученик: В мамуниній кацабайці, бо кожух тато взяли до ліса.

Інспектор: Але на чім ти сидиш?

Тут дістав інспектор відповідь, яку з оглядів цензурних не можемо повторити.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Музей.

Гром. Ілія Рузар і Денис Гула, властники ресторану в Укр. Нар. Домі 217 Іст шеста вулиця, зложили $10 на Музей Визвольної Боротьби в Празі та переслали ту жертву через Обєднання.

МЕКІЗРАКС, ПА.

На Рідну Школу.

Українська церква Пр. Діви Марії переслала до Обєднання жертву в сумі $110, призначуючи ті гроші на Рідну Школу.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

На визвольну боротьбу.

На забаві з приводу двацятьліття подружжя гром. Петра й Анастасії Клекот, приявні гості не забули й про Рідний Край та зложили дрібними жертвами $4.35 на визвольну боротьбу. Жертву переслано через Обєднання.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

На Рідну Школу й визвольну боротьбу.

З нагоди вінчання гром. Петра Витязь, члена У. Н. Союзу з Ксенею Вирста, яке відбулося 26. квітня ц. р., приявні гості зложили жертви на Рідний Край. Збіркою занялись Петро Семків і Михаїл Прус. Жертвували: Петро і Ксеня Витязь $1, а також Ю. Домасінський $1; Н. Семків і М. Прус по 65 ц.; І. Витязь, Т. Витязь, М. Витязь, В. Олійник, Евдокія Олійник, пані Головата, П. Солонинка, О. Чемеринський і І. Томаш по 50 ц.; В. Горін, В. Пилипів, Т. Пилипів, Т. Марич, В. Роман, Ф. Ровінський і М. Грицьків по 25 ц., а дрібними датками 45 ц. — Разом зібрано $10, і ту квоту вислано до Обєднання, призначуючи по $5 на Рідну Школу й визвольну боротьбу.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

(52)

Заховавши свій ніж і ніж Діка у звоях свойого лахміття, Док кинувся до чародія Інтамо, якраз в моменті, коли він розмахнувся дрючком, щоби разчерепити голову Паабі. „Стій!" закликав Док. Інтамо стримався на хвилю і Док заговорив: „Ти не мусиш вбивати його, щоби переконатися чи медицина є в його голові. Я це тобі інакше докажу".

Інтамо мовчав і не знав, що на це відповідати. Користаючи з мовчанки Док продовжав: „Я великий доктор-чарівник, і мені не потрібно аж розкривати чиєсь чашки, щоби добути туди вложені ножі. Я можу витягнути їх так само легко, як я їх туди засадив". З цими словами він підійшов до Паабі й нібито почав добувати ножі.

Після одної хвилі Док обернувся до чорношкірих держучи на долоні два ножі. Здивування було оголомшуюче. Людоїди щось з захопленням бурмотіли. На їх лицях слідна була велика пошана до білих хлопців. Тепер всім ясно було, що білі вязні були великими чарівниками, сильнішими від їх власного чарівника Інтамо.

Док тріюмфував. Він підійшов до Інтама й у зухвалий спосіб тицьнув йому під сам ніс два ножі. Інтамо до тепер стояв похнюплений і роздумував, що далі з хлопцями робити. В моменті, коли Док тицькнув йому під ніс ножі, він приняв це як чергову обиду. Його лице визвірилося, очі запалали непоборним гнівом і він замірився дрючком до Дока.